

Fig. 1. Fodby. Ydre, set fra Sydøst.

E. M. 1938

FODBY KIRKE

ØSTER FLAKKEBJERG HERRED

Kirken nævnes i Roskildebispens Jordebog o. 1370 med 10 Ørtug Land og en Afgift paa 2 Mark¹. 31. Marts 1597 fik Peder Reedtz (Lensmand paa Saltø 1582—1607) den gejstlige Jurisdiktion over Fodby og Karrebæk Sogne, der hidtil havde ligget til Korsør². Den tilhørte senere Ejeren af Fodbygaard, men gik over til Selveje 1. Juli 1910.

Ved Klemmebrevet³ af 9. Maj 1555 blev det bestemt, at Kirken ved førstkommende Vakance skulde være Anneks til S. Peder i Næstved, men ved Bistand af Peder Reedtz lykkedes det dog Sogneboerne 1583 at faa udvirket, at Kapellanen ved S. Peder skulde være bosat i Fodby. Ved kgl. Reskript af 26. Aug. 1803 blev Fodby selvstændigt Sognekald⁴.

Midt imellem Fodby og Skraverup viste Bønderne (1755) et Sted, kaldet Teglovns-agrene, hvor den første Grundsten til Kirken skulde være lagt, og hvor man undertiden opløjede Munkesten; men da det, man havde bygget om Dagen, faldt ned om Natten, blev Bygningen rejst paa sin nuværende Plads. Præsten antog, sikkert med Rette, at de opløjede Sten stammede fra en gammel Teglovn (sml. Navnet).

Lidt Øst for Fodby, hvor Vejen til Fodbygaard gaar over »Kildebakken«, har ligget en *hellig Kilde*⁵, Hellig Daas eller Hellig Kors Kilde; den blev fyldt i 1820'erne, men atter oprenset o. 1863. Kildeblokken flyttedes til Fodby Gadekær.

Kirken ligger paa en flad Højning i Byens nordre Udkant. Kirkegaarden hegnes til alle Sider af nye Mure.

Bygningen bestaar af romansk Kor og Skib med tre gotiske Tilbygninger: en Forlængelse af Koret, et Vesttaarn og et Vaabenhus mod Syd.

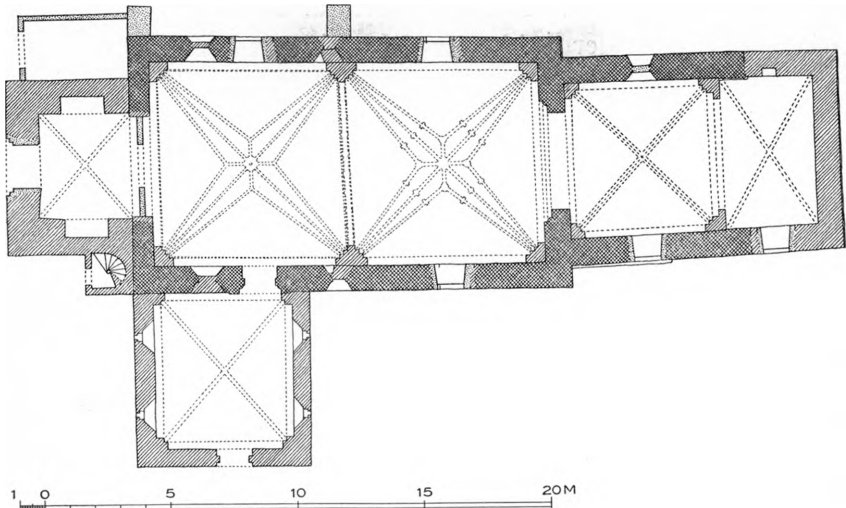

Fig. 2. Fodby. Plan. 1 : 300. Maalt af Kristian Rud (Aage Roussell 1932).

Det oprindelige Anlæg er en anselig og pyntelig *romansk Teglstenskirke* fra Slutningen af 1100'erne; det kan ikke uden Udgravning afgøres, om den har haft flad Altervæg, eller om den har haft Apsis. Skibets romanske Murhøjde er over Syldens tildannede Granitsten, som muligvis har ligget blottet, o. 7,15 m. De anvendte Munkesten er af stort Format ($29,5\text{--}30 \times 12 \times 8,5\text{--}9,5$ cm; 5 Skifter = o. 51 cm) og er hyppigst lagt i regelret Munkeskifte, men ofte dog med flere — indtil fire — Løbere paa Rad. Murværket er *fuld Munkestensmur* uden Kerne. Fugerne er, saavidt det nu kan ses, ryggede eller kun glattede. I Indfatninger og andre Led er Stenene riffelhugne (efter Brændingen). Fra Vaabenhusloftet ses, at de udvendige Murflader oprindelig har staaet blanke. De indre Vægge har derimod under det flade Loft været dækkede af et jævnt, ikke-glittet Pudslag, hvorpaa endnu staar Rester af tidliggotiske Malerier, malet paa Hvidtekalken (sml. S. 1105). Kirken udmærker sig ved sine rige, smukt formede Enkeltheder, der viser nært Slægtskab med Kirkerne i Sorø og Ringsted. Af Dørene er den tilmurede Norddør for største Delen ødelagt af et moderne Vindue; den har været ganske enkel. Syddøren derimod er endnu aaben og velbevaret, men dens øvre Del skjules af Vaabenhusets Hvælv. Den er anbragt i et fremspringende, rundbuet Murfelt og kronet af en pyntelig Blændingsdekoration (Fig. 5 og 6). Buegalleriet staar velbevaret; Søjlestavene med deres Rundled og de affasede Postamenthjørner (sml. Sorø S. 36) synes huggede efter Brændingen, ikke formede. Døren har udvendig dobbelt Fals med to skarpe Hjørner omkring et Rundled; indefter er den anbragt under et højt Spejl; Blændingens Indfatning har i Siderne Rundhjørner, i Vederlagshøjde et formet Hjørneblad (Fig. 3), medens Buestykket er et almin-

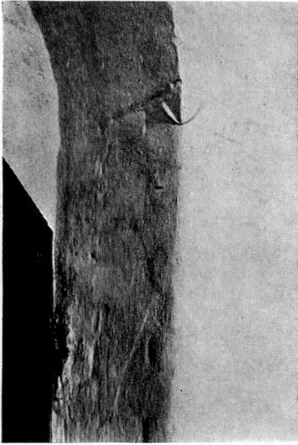
deligt Rulskiftestik, omgivet af et Fladskifte af krumme Løbere. Koret har bevaret sit Nordvindue, der er blændet i Lysningen. Skibet har haft tre Vinduer i hver Langmur, alle lukkede paa forskellig Maade, men endnu kendelige. Buerne er til begge Sider muret med Fladskifte af krumme Løbere udenom det sædvanlige Halvstens Stik; den ydre Saalbænk er aftrappet, den fremspringende Lysningsfals er af Sten paa Højkant. Vinduerne er højtsiddende (deres Buetop er i Skibet o. 100 cm under Murens Overkant) og stærkt smigede. Skibets Vinduer maaler udvendig o. 246×112 — 122 cm, indvendig o. 290×135 cm; Lysningsmaalet er o. 172×50 cm. Korvinduet er indvendig noget lavere (274 cm), men ellers af omtrent samme Dimensioner.

Paa Korets Sydside er bevaret Rester af en fremspringende Sokkel, et Par Skifter høj over de kvaderagtige Syldsten og med et Fremspring af omtrent hele Stenens Bredde (o. 12 cm); det øverste Skifte har været afrundet. Skibet har ingen muret Sokkel, men de tilhugne Granitsten i Foden springer lidt frem. Saavel Kor som Skib har bevaret deres romanske Gesims, idet dog de øverste retkantede Udkragninger antagelig er yngre. Korgesimsen bestaar af et Savskifte, indfattet af to fremspringende, kvartrunde Led (sml. Sorø S. 34 og Fig. 9, Kirke-Fjenneslev S. 328), herover et Hulkantsled og øverst et tilbagefaldende glat Skifte. Skibets Gesims er formet som Korets, men saaledes, at det glatte Skifte er indskudt mellem øvre Rundled og Hulkanten. Skibets Gesims, der afbrydes ved Hjørnerne, genfindes paa Vestgavlen, hvor der under den er tilføjet en Frise med smaa Søjlestave som over Sydportalen; Søjlerne bærer dog ingen Buer, men løber op mod et Rundstavsskifte (Fig. 4, sml. Sorø S. 36 og Ringsted S. 123). Denne smukke Dekoration ses nu fra Taarnets Mellemstokværk⁶. Selve Taggavlens Flade er over et udkraget, afrundet Rulskifte helt glat, med enkelte Bomhuller; det samme gælder Skibets Østgavl.

Bevaret er ogsaa den smukke Korbue (sml. Fig. 7), der mod Skibet har Dobbeltsfals med afrundet Mellemlid ligesom i Syddøren, forneden et afrundet Sokkelfremspring og i Vederlagshøjde Kragbaand med Hulkantsled over en svær Rundstav. Buen er 3,70 m bred og 4,50 m høj over Korets Gulv.

Gotiske Omdannelser og Udvidelser. I den senere Middelalder, maaske allerede o. 1400, har man i Skibet indbygget to Stjernehvælv af lignende Art som f. Eks. i Karrebæk (S. 1085). Skjold- og Gjordbuer er alle Helstens, Ribberne Kvartstens; ingen Overribber. Rigest udstyret er Østhvælv, hvis Vægbu har et lille, rundet Fremspring i Vederlagshøjde og mod Kapperne markeres af smaa Rundstave med Reliefhoveder i Toppen. Ribberne løber ned paa en Platte med afrundet Kant. Mellemgjorden har de samme regelmæssig afbrudte Affasninger som i Karrebæk, Førlev (S. 998) o. fl. Korets Krydshvælv er moderne, fra o. 1870, men hviler sandsynligvis paa gotiske Vægpillær.

Fra sengotisk Tid, o. 1500, stammer *Vaabenhuset*, bygget af Munkesten

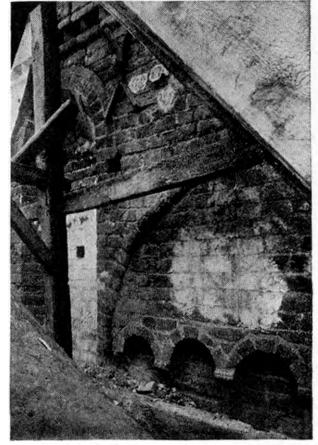
E. M. 1938

Fig. 3. Hjørneblad indvendig i Skibets Syddør (S. 1101).

V. H. 1931

Fig. 4. Parti af Frisen paa Skibets Vestgavl (S. 1102).

V. H. 1931

Fig. 5. Skibets Syddør over Vaabenhushælvet (S. 1101).

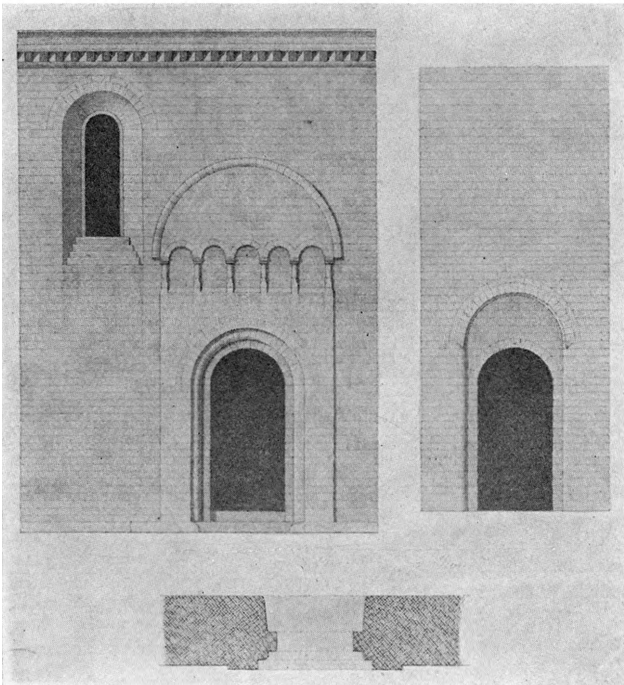

Fig. 6. Fodby. Skibets Syddør, til venstre udvendig, til højre indvendig. Maalt af J. B. Løffler 1895 (S. 1101).

uden synlig Syld. I begge Sidemure er to skydeskaarsagtige Glugger; Syddøren er rundbuet i spidsbuet Spejl, dens udvendige False er affasede i Siderne. Gavlen har over et Savskifte syv oprindelige, spidsbuede Højblændinger, af hvilke kun de to yderste Par har bevaret deres Helstens Kamtakker; Midtblændingen har været tvillingdelt af en tynd Hængestav. Rummet dækkes af et lavt Krydshvælv med Helstens Vægbuer og Halvstens Ribber uden Overribber; det er middelalderligt, men næppe helt oprindeligt.

Taarnet, opført af Munkesten over raa Syld, er ogsaa sengotisk. Taarnrummet, der nu er Vaabenhus, med ny Vestdør, har haft spidsbuede Spare-nicher i de tre Vægge, den fjerde har oprindelig aabnet sig mod Skibet med en nu lukket Spidsbue. Rummet dækkes af en samtidig Krydshvælving med ret stærkt buklede Kapper; ingen Overribber. Det samtidige Trappehus i Syd er af vanlig sengotisk Type, med lav, fladbuet Dør i Vest; dets glatte Halvgavl er ommuret. Mellemstokværket har høje, spidsbuede Spareblændinger og mod Nord og Vest et lille, fladbuet Vindue, udvendig under spidsbuet Spejl (uden Sidefalse), det vestre tilmuret; i Klokkestokværket mod Nord, Vest og Syd er fladbuede Glamhuller under spidsbuede Spejl. Taarnets Gavle har syv Helstens Kamtakker og tre Højblændinger, de to ydre spidsbuede, den midterste nu aftrappet.

Kort før Reformationen *forlængedes Koret* med et kort Hvælvfag, ved hvis Opførelse Sten fra den nedbrudte Gavl tildels benyttedes. Paa Langsiderne har man efterlignet den romanske Gesims. Et nu ændret, spidsbuet Sydvindue har skaaret sig op i Gesimsen og kan derfor ikke være helt oprindeligt. Noget Østvindue findes ikke. Østgavlen har en svagt fremspringende Sokkel med et Hulkantsled, der hidrører fra Gesimsen paa det nedtagne Parti; ogsaa indvendig i Syd væggen sidder indmurede romanske Gesimssten. Taggavlen har tretten Trappekamme og en sammensat, stokværksdelt Dekoration af Cirkel- og Rektangelblændinger, brudt af et Savskifte og i Midtaksen en spidsbuet Højblænding, der ligesom enkelte af de andre Blændinger har mønstermuret Bund. Samtidigt Krydshvælv, hvis Kapper og Ribber forløber i Væggene.

Skibets *Tagværk* er sentmiddelalderligt, af Eg, med to Lag Hanebaand og Krydsbaand i Spærfagene. Korets er fornyet, men indeholder Dele af det ældre, der har haft særskilt Tagstol for hvert af de to Bygningsafsnit og er mærket med Huljærnsnumre. Vaabenhusets er af Dragerstolstype, Taarnets med to Hanebaandslag, men uden Tagstol.

Kirkens Ydre staar nu hvidkalket med rødkalket Fod. Alle Langhusets aabne Vinduer er moderne, spidsbuede; Skibet var indtil nyeste Tid, ligesom en Del af Trappekammene, dækket med Munketegl; nu er der Vingetegl paa alle Tage. I det Indre er Rummet gulkalket med hvide Piller og Ribber. Paa Skibets Nordside to moderne Støttestøtter.

KALKMALERIER

Paa Triumfvæggens øvre Del, over Skibets Hvælving, ses interessante og velbevarede Rester af en tidliggotisk Maleridekoration fra sidste Halvdel af 1200'erne, malet paa et tyndt Lag Hvidtekalk; den har siddet som en næsten 2 m høj Frise umiddelbart under Loftet. Der skelnes ialt ti Apostle, siddende under runde Arkadebuer; de manglende to og Midtfiguren, der sikkert har været en tronende Kristus, dækkes helt af Hvælvingen. En af Apostlene i søndre Række holder en Kniv (Bartholomæus), en anden har Bog og Stav (Jakob den ældre), de øvrige har kun Bøger som Attributter. Over og under Billedfrisen løber Bølgeranker. Figurerne er malet paa gullig Bund, Arkaderne er fortrinsvis grønne med røde Kapitæler og Baser, Gevandterne rødbrune, røde (dekomponeret Mønje eller Zinnober), grønne og gule. Paa Skibets Sydvæg, umiddelbart øst for Døren, er i 1938 afdækket et stort Billede fra 1300'erne af S. Christoforus⁷.

INVENTAR

Alterbord, muret af Munkesten i Munkeskifte, i en Afstand af 75 cm fra Østvæggen. Øverste Skifte krager 1 cm ud som Plade; i Sydsiden nær Bagkanten er en lille Gemmeniche, med kløverbladformet Bue udhugget i Stenene. Bordet maa være samtidigt med Korudvidelsen. En nu utilgængelig *Altergrav* nævnes i Præsteindberetningen 1755, omtrent 3 Tommer bred og dobbelt saa lang, dækket af »en tynd Marmorsten ... Derudi skal fordum have staaet en Blykiste«.

Altertavlen (sml. Fig. 7) er et Maleri paa Lærred, forestillende Korsfæstelsen, sign. »L. Sarauw d'après Rubens 1888«. Samtidig Ramme af Fyr. Paa Bagsiden er malet: »Til Minde for Menigheden om Præstens Hustru Marie Mackeprang, født Jensen, død 29. April 1887. Rammen til dette Alterbillede skænkedes af Godsejer H. L. Th. Bençard i Aaret 1887«. Paa Taarnrummets Nordvæg staar en ældre *Altertavle*, en simpel Efterligning fra o. 1850 af en ved fire joniske Halvsøjler tredelt Renaissancetavle. Kun Kapitælerne synes gamle, i Høj-Renaissance fra o. 1600. I Felterne er malet gyldne Skriftsprog paa rødlig Bund; Træværket er egetræsmalet⁸.

Altersølv. *Kalk*, nu 22 cm høj; vistnok fra o. 1570 er den sekstungede Fod, paa hvis ene Side et støbt Krucifiks med Firpas-Ender, hvori foroven Gudfader og til Siderne Englehoveder; senere, rund Knop med Midtskive og tungede Bladkonturer, dannet af fordybede Linjer; sekssidet Skaft; nyere Kumme. Næstveds Bymærke og ukendeligt Mestermærke paa Fodpladen. *Disk*, med Cirkelkors, glat, uden Mærker. *Oblatæske* af kbh. Prøvesølv, o. 1750—1800, oval, 12,5 cm lang, med drevne Kantbukler og paa Laagranden drevet

Pærestav; Mestermærke for Thomas Westrup. *Sygekalk*, af Sølv, fra 1863, erstattede Kirkens mindre †*Kalk* og †*Disk*, der var af Tin (Kaldsbog). †*Berrettelsessæt*, bestaaende af forgyldt Kalk og Disk samt Vinflaske og Oblatæske af Sølv, nævnt 1647.

Alterkrucifiks, støbt af Bly, 24 cm højt, fra 1700'erne. I selve Korset er omkring Figuren gengivet Lidelsesredskaberne i gennembrudt Arbejde. Krucifikset er i moderne Tid blevet opsat paa et Kors af Træ.

Alterstager, 49,5 cm høje, fra o. 1625, i kraftige Sen-Renaissanceprofiler med svære Balusterled. Den lille, klokkeagtige Fodskaal har i Randen Nagler til tre nu forsvundne Ben. Kun den ene Stage er gammel, den anden er en moderne Kopi (gjort efter et Kirkeran).

†*Røgelsekar*, »af Kobber«, brugtes (1647) til at hente Ild i.

†*Kirkefaner*. To ens, gamle Faner med røde Stænger fandtes (1755) i Kirken; paa den ene Side af den o. 80 cm lange og 50 cm brede Dug var malet Maria med Barnet, paa den anden en Helgen med en Bog.

Font (sml. Fig. 7), af Eg, i Form som et Timeglas, svarende til Karrebækfonten (S. 1093) og fra samme Tid, o. 1650. Den sekssidede Fod har Bruskmasker i Relief; Kummehjørnerne er nu ganske glatte. Fonten stod (1755) »i et indelukt Rum nederst i Kirken«. *Fad*, 64 cm i Tv. m., af Nürnbergerarbejde fra o. 1550, med Bebudelsen omgivet af Majuskelbaand og Hind- og Hundfrise, som ogsaa findes paa Randen; stemplet R S⁹, og omkring dette graveret to symmetriske Bomærkeskjolde med Bogstaverne MN MHD samt Aars-tallet 1641.

Fod, af Granit, til Font eller Vievandskar, uregelmæssig cylinderformet, 30—35 cm høj, o. 55 cm i Tv. m.; foroven afslaaet. I Vaabenshuset.

†*Korgitter*. Over Kordøren, som (1755) var smukt malet med forgyldte Dekorationer, læstes Aarstallet 1655.

* *Korbuekrucifiks*, senromansk, nu i Næstved S. Peder¹⁰.

Prædikestol (Fig. 8, sml. Fig. 7), i Høj-Renaissance fra o. 1600, sikkert af Abel Schrøder den ældre¹¹. Storfelterne har stærkt varierede Kartoucher, med Evangelistfigurer i Relief, der fylder de rundbuede, flade Nicher og staar paa smaa Konsoller. Af de nøgne, kvindelige Storhermer, nu uden Attributter (den ene med sammenlagte Fingerspidser kan dog bestemmes som Troen), har de tre paa Skafterne Kasetteværk og reliefskaarne Vaabenskjolde: Lensmanden Peder Reedtz' fædrene og mødrene (Reedtz', Bornstedt) og hans Hustrus mødrene (Skeel; sml. Karrebæk Prædikestol S. 1094). Ny Opgang. Sekssidet Himmel, samtidig med Stolen; paa Undersiden et sekskantet Felt med Midt-Roset og hængende Due; enkle Topkartoucher med Kasetteværk. Rygpanel fra o. 1630—40 med tvillingdelt Arkadefelt, hvis Pilastre har bruskbarokt Fladsnit. Pilastrene skyldes vistnok samme Mester som Skibets Stole-

V. H. 1931

Fig. 7. Fodby. Indre, set mod Øst.

stader og er efter Spor i Malingen ikke de oprindelige. Hele Stolen er nu ege-træsmalet med lidt Guld. Vaabnene har brogede, men ikke korrekte heraldiske Farver. I et af Postamentfremspringene er malet «Anno 1859»⁸, i de andre Fremspring er smaa, renaissanceagtige Skjolde malede over ældre Bomærke-skjolde, der findes aftegnede i Kirkens Embedsbog. Ved de tre er Bogstaverne: LJ; HCIW PMBH; PJ, i det fjerde stod (1755): »Anno 1621« Aaret for Staf-feringen. Navnetrækkene henviser sikkert til Sognepræsten Hr. Christen Jen-sen W. og hans Hustru samt de to Kirkeværger. Under Malingen spores Re-naissanceversaler og broget Staffering.

Stoleværk fra o. 1620 (sml. Tystrup S. 969). Gavlene har kannelerede tos-kanske Pilastre, hvis Dobbeltpostamenter har rigt varierede, slyngede Kas-setteværksmotiver og kronet af Trekantgavle med tre Spir. De samtidige Døre har Arkadefelter (Fig. 9). Nu egemalet⁸, men tidligere (1755) alle rød-malede »med et Sprog af Bibelen paa hver Dør«.

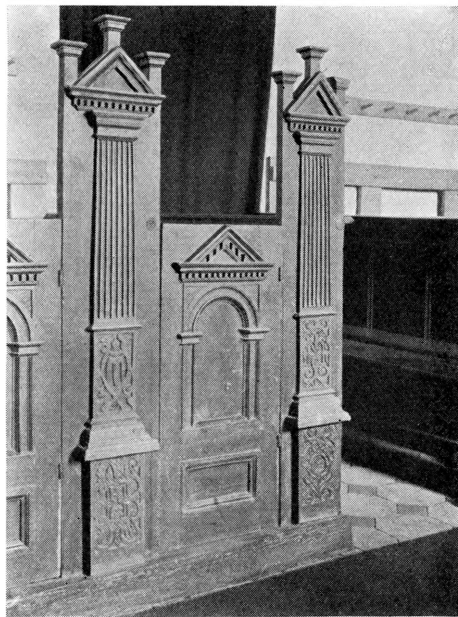
Præstestol, af Fyr (sml. Fig. 7), ved Korets Nordvæg, fra 1600—1610. For-siden og Vestsiden er næsten ens, hver med to Fag, af hvilke Forsidens ene tjener som Dør, fornedet med glatte Felter, foroven med Arkadefelter, adskilt ved joniske Pilastre og kronede af Trekantgavle. Østsiden har i Stedet for

Pilastrene o

V. H. 1931

Fig. 8. Fodby. Felt af Prædikestol (S. 1106).

C. A. J. 1917

Fig. 9. Fodby. Stolestade (S. 1107),

Degnestol, af Eg, fra o. 1650. Forsiden har tre Arkadefelter med Bruskmasker og Barokranker paa Pilastre og Buer. Mellem Fagene joniske Hals-Pilastre. Gavlplankerne har Hals-Pilastre, Vestdøren Arkade med brusket Topstykke, medens Østdøren stammer fra Skibets Stolestader.

Bag Præste- og Degnestol staar to Stykker Panel, hvert paa fem Fag, af Fyr, fra Tiden o. 1600. Felterne har Arkader med Baandslyng og adskilles af riflede, toskanske Pilastre. Ifølge Löffler (1895) har Panelerne hørt til det vestre *†Pulpitur*.

Herskabsstole, af Fyr, i Skibets Østende, fra o. 1585. Nordsidens to Gavle har en paalagt, smal Pilaster og kronet af en Cirkelskive under en Trekantgavl med tre Spir. Cirkelskiven, der nu er egemalet, dækkes af en moderne Træplade, tidligere med paamalede Vaaben (Beedtz-Thott og Fønss, henvisende til Otto Beedtz-Thott, død 1862, og Hustru Karen Fønss). I Feltet under Skiven skimtes bortskaarne Beliefbogstaver, paa begge Sydsidens Gavle P R (Peder Reedtz), paa Nordsidens O (?). Døren, Øst- og Vestpanelet har rundbuede Arkadefelter med Perspektiv-Huller i Buehjørnerne; de to Væggavle har halvrund Afslutning, hvori Vifteroset. Nordsidens Vestpanel har Kassetteværksfrise svarende til Væggavlenes; Sydsidens er nu glat. Sydsidens Gavle er lidt mindre og i Enkelthederne lidt afvigende fra Nordgavlene.

Dørfløje. 1) I Skibets Syddør, af Eg, sengotisk. Paa Forsiden er lagt et System af retkantede Lister, profilerede med svagt fordybede, gotiske Smaaled,

og dannende 3 × 7 Firkantfelter; Rammeværket ender foroven i et glat, halvrundt Felt, der sluttes af en Dørbue. I et af Felterne en Dørring af Jern, af sengotisk Karakter. I Feltet derunder et stort Laaseskilt, delvis dækket af Rammen.

2) Til Vaabenhuset, af Eg, fra o. 1550. Paa Forsiden er lagt kantprofilerede Fyrrebrædder i Sparremønster. Dørring paa et Jernbeslag (af Form som et Kors, oprindelig i en Kvadrat-Ramme, rimeligvis fra samme Tid som de zigzagriflede Hængselbeslag under Sparrebrædderne). Paa Dørens Inderside stor, lavtsiddende Laas, i Træhylster. Begge Døre er brunmalede.

En beslagen *†Kiste*, en *†Ørk* og en høj, beslagen *†Blok*, nævnt 1647.

†Sejerværk. 1755 fandtes Rester af Urværket samt Skiven med Viseren, »af gammeldags Arbejde«.

Klokker. 1) 1592. Reliefversaler mellem Buefriser med Liljespidser og Grenefyld: »Vermum Domini manet in æternum. Anders Hanssøn oc Yep Hemings Kirckwerge til Foedby Kirke. Borchart Gelgeter me fecit na Christi Gebort Anno Domini 1592« (»Herrens Ord bliver i Evighed.....Borchart Gelgeter gjorde mig i det Herrens Aar efter Kristi Fødsel 1592«). Tvm. 95,5 cm.

2) Omstøbt 1859 af Gamsts Efterfølger Gamél (Kaldsbog).

Den store *†Klokke* bar (ifølge Kaldsbogen) Indskriften: »Anno 1655 er denne Klokke støbt til Fodby Kirkes Ornament. Ridefoged Rasmus Andersen paa Soltø Slot, hans Bevilling, Kirkeverge Peder Laursøn, Niels Pedersen«. Paa Klokens nederste Rand stod: »Aus Ers und Für bin icg geflossen, Jørgen Hansen won Aarhous hat mich gegosen«. Paa Siden:

Vor Herres Jesu Christi Fred
Være hos os i Evighed.
Gud trøste dem alle som sorrigfuld er,
Enten de ere fjern eller nær.
Gud bevare sin Christenhed
Og vor kiære Øvrighed.
Gud give os Fred og Salighed.

Klokkestol med Sognepræstens Navnetræk: H M N S B 1688, indskaaret i Tværbjælken (sml. Gravsten Nr. 2).

GRAVMINDER

Gravsten. 1) (Fig. 10) »Erlig velagt oc nu s. Mand Pouel Christensøn, som boede paa Fodbygaard oc blef om Naten den 19. Juni Anno 1660 paa hans Gor af et suensk Parti med it wløckelig Skud omkommed og kunde icke mere tale en sagde Here Jesu anname min Aand«. Versaler i Kartouchefelt.

E. M. 1938

Fig. 10. Fodby. Gravsten over Poul Christensen til Fodbygaard, død 1660 (S. 1109).

Et øvre Kartouchefelt har en omtrent legemsstor, frontal Halvfigur af den afdøde; i Stenens to øverste Hjørner i Bruskornamenterne to Figurer, en Engel og Døden, begge pegende med en Pil paa Mandsfiguren. Graa Sandsten, 156 × 95 cm; tidligere i Skibets Gang lige for Prædikestolen (Kaldsbog), nu i Vaabenhusets Vestvæg. Af samme Type som Gravsten Nr. 5 i Gunderslev S. 1026.

2) Morten Nielsøn Brysting, Præst i Foedbye i 45 Aar, født i Stuberup i Val lensved Sogn 1629, død 25. September 1708, 79 Aar gammel. Tværskrift med Versaler. Stenens nedre Halvdel er blank. Ortoceratit-Kalksten, 145 × 80 cm. I Kortilbygningens Nordvæg.

†Gravsten. 1) »Ærlig Mand Lavridz Bud, død paa Fodbygaard 21. Juli 1562, og Hustru Karin Nielsdatter, død paa Fodbygaard 16. Februar 1592. Tværskrift med Reliefversaler, afskrevet i Præsteindberetningen 1755. Stenen laa

(1755) »straks udenfor Koret«. 1895 laa den som Brudstykker foran Vaabenhuset; forsvundet efter 1917.

2) Erlig og velforstandig Mand Jørgen Pederson Holst, Raadmand, Kgl. Maj. Byfoged og Tolder her udi Rudkjøbing, død 10. Juli 1623. Under Gravskriften stod: »Bekostet af Lavers Marcurtson udi Nachshovff«. Laa (1755) i Skibets Gang. »Denne Sten er«, skriver Præsten 1755, »uden Tvivl bleven soldt fra Rudkiøbing Kirke og siden forflyttet her til Stædet«.

†Gravtræ over Sognepræst Mogens Nielson Benløse, død 17. Aug. 1663; laa (1755) »noget fra« †Gravsten Nr. 1.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1661—72 (RA). — Ø. Flakkebjerg Herredsbog 1647 (LA). — Kaldsbøger 1738—1816 (LA), 1844 ff. (ved Embedet). — Kirkesynsbog 1862 ff. (ved Embedet). — Præsteindberetninger 1755 (NM), 1758 (LA). — Museumsindberetninger af J. B. Løffler og I. Hertzsprung 1895, C. A. Jensen og K. Uldall 1917. Revideret af P. N. og V. H. 1931.

Høyens Notebog XII. 1932. S. 42 (NM). J. B. Løffler: Aldersbestemmelser i vor romanske Teglstensarkitektur (Aarbøger. 1898. S. 1—18).

¹ S. R. D. VII, 118. ² Kancelliets Brevbøger 31. Marts 1597. ³ Danske Kirke-
love ved H. F. Rørdam I, 437 f. ⁴ Kirkehist. Saml. 5. R. IV, 554—57. ⁵ Aug. F.
Schmidt: Helligkilder. 1926. S. 121. ⁶ Aarbøger 1898 S. 13. ⁷ Indberetning af E. Lind
1938. ⁸ Altertavle, Prædikestol og Stoleværk blev malet 1859 (Kaldsbog). ⁹ Kjellin:
Ornerade mässingsfat (Äldre kyrklig konst i Skåne genom O. Rydbeck och E. Wrangel.
1921. S. 204, 218). ¹⁰ Danmarks Kirker. Præstø Amt. S. 97, Fig. 7. ¹¹ Smst. S. 1078.

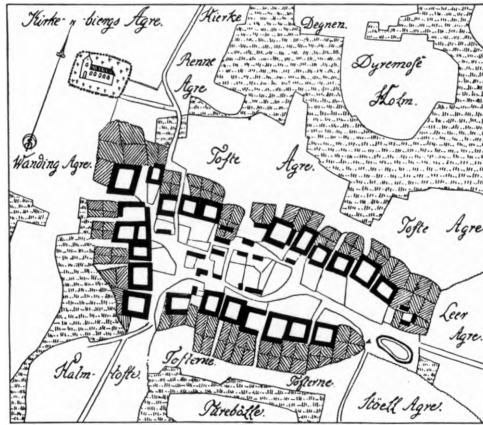

Fig. 11. Fodby 1785 (1805).